С.А."Д.А.Ценов" - Свищов
Вх.№ 93.00-105/23.10.2026

СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ „Д. А. ЦЕНОВ“ – СВИЩОВ

Р Е Ц Е Н З И Я

за придобиване на образователна и научна степен “доктор”
по професионално направление 3.8. Икономика,
докторска програма „Планиране”
по обявена процедура от СА „Д. А. Ценов“ - Свищов

Настоящата рецензия е изготвена съгласно примерната структура за формата и съдържанието на рецензия, написана от член на научно жури, за придобиване на образователна и научна степен „доктор” по обявена процедура от СА „Д. А. Ценов“ - Свищов.

Рецензент: *проф. д-р Атанас Блажев Атанасов* с научна специалност “Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност”, член на катедра “Счетоводна отчетност” в СА “Д. А. Ценов” – Свищов и член на научно жури, съгласно Заповед № 789/31.08.2026 г. на Ректора на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов, в съответствие с разпоредбата на чл. 70 от Правилника за развитието на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“ – Свищов, решение на Факултетния съвет на факултет „Мениджмънт и маркетинг“ (Протокол № 1/28.08.2026 г.) и решение от заседание на Научното жури от 10.09.2026 г. (Протокол № 1/10.09.2026 г.).

Автор на дисертационния труд: *Мирослав Георгиев Маринов*, редовен докторант към катедра „Стратегическо планиране“ при СА „Д. А. Ценов“ – Свищов, докт. № d010323309.

Тема на дисертационния труд: *„Разработване на стратегии за развитие на човешките ресурси в бизнес организациите от химическата промишленост”*

Научен ръководител: *доц. д-р Михаил Симеонов Чиприянов*

I. Общо представяне на дисертационния труд:

Целта на дисертационния труд е да се изследва актуалното състояние на стратегическото планиране на човешките ресурси в бизнес организациите от химическата промишленост в България. Трудът цели да открие проблемните въпроси пред тези предприятия и въз основа на това да се разработи и тества нов модел за предвиждащо и стратегически гъвкаво управление чрез обработка на данни и изкуствен интелект (ИИ).

Обект на изследване в дисертационния труд са бизнес организациите от целулозно-хартиената промишленост в България (Раздел 17 - Производство на хартия, картон и изделия от хартия и картон по КИД 2025, код 17.11 - Производство на влакнести полуфабрикати и код 17.12 - Производство на хартия и картон).

Предмет на научното изследване са процесите, методите и връзките при разработването на дългосрочни стратегически планове за развитие на човешките ресурси в индустриалния сектор.

Основната *теза* на изследването е, че внедряването на иновативен подход при стратегическото управление на човешките ресурси в бизнес организациите от химическата промишленост в България има висок потенциал да доведе до подобряване на кадровото осигуряване на вътрешните дейности и бизнес процеси, а оттам - и стратегическата конкурентоспособност на организациите като цяло.

Обемът на разработката е 160 страници и се състои от: заглавна страница; съдържание (2 стр.); списък на фигурите и таблиците (2 стр.); списък на използваните съкращения и абревиатури (1 стр.); увод (4 стр.); изложение (три глави), (122 стр.); заключение (3 стр.); списък с използваната литература (библиография) (вкл. 11 бр. на кирилица и 103 бр. на латиница), (12 стр.). Към дисертационния труд са включени 4 бр. приложения (13 стр.).

В увода са откроени актуалността, целта, задачите, обекта и предмета на изследването, и е формулирана изследователската теза. Посочени са методологията на изследването, обхвата на емпиричните проучвания и съществуващите ограничения в хода на дейността.

В първа глава се характеризират стратегическото планиране и модели за развитие на човешките ресурси. В тази връзка се изследват особеностите на основните модели за развитие на човешките ресурси и базовата релация „концептуализиране - стратегиране – планиране“ в управлението на човешките ресурси. Анализира се значението на стратегическите подходи за развитие на човешките ресурси и интеграцията

на дейности за разработване на стратегии за управление на човешките ресурси. Акцентира се върху тенденциите и предизвикателствата пред управлението на човешките ресурси в компаниите за производство на влакнести полуфабрикати, хартия и картон.

Във втора глава се реализира емпирично изследване на стратегическото планиране и развитие на човешките ресурси в предприятия за производство на влакнести полуфабрикати, хартия и картон. Очертават се изследователските цели и задачи, работните хипотези, методологията на емпиричното изследване и характеристиката на извадката. Анализират се данните, като се представят резултатите и статистическите оценки. Следствие на това се обосновават и оформят авторови изводи.

В трета глава се изследват методологически аспекти при разработването на стратегии за развитие на човешките ресурси в бизнес организациите от химическата промишленост. В тази част от дисертацията фокусът е върху иновативните методи за оценка на потенциала на човешките ресурси, интеграцията на технологии за извличане на данни в стратегическото управление на човешките ресурси и приложението на изкуствен интелект в процеса на планирането им. Разработва се и се апробира авторов модел за гъвкаво управление на човешките ресурси. В този контекст се представят изводи и предложения за усъвършенстване в бизнес организациите от химическата промишленост.

В заключението се обобщават постигнатите резултати от изследователската работа.

В изложението са оформени 11 бр. фигури и 18 бр. таблици.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд:

Предложеният дисертационен труд се характеризира с ясно очертани обект, предмет, цел, задачи и със сполучливо формулирана, и аргументирано защитена изследователска теза. Това дава основание той да се определи не само като едно завършено актуално изследване, но и като своевременен и необходим опит да се отговори адекватно на настоящите теоретико-приложни потребности по отношение разработването на стратегии за развитие на човешките ресурси в бизнес организациите от химическата промишленост.

Методологията на изследването е коректно приложена, като се открояват проблеми и се предлагат начини за тяхното решаване, правят се

съответни анализи, обобщения, изводи и препоръки. В изложението недвусмислено са очертани авторовите идеи и становища.

При реализиране на изследването обосновано се ползва адекватен научен инструментариум, както и сполучливо оформен илюстративен материал под формата на фигури и таблици.

В структурно, техническо и стилово отношение работата е на много добро ниво. Отделните части на дисертационния труд са логически обвързани и като цяло обемът му е оптимален. Това дава възможност да се обоснове (аргументира) и защити изследователската теза в теоретичен и практико-приложен аспект.

Литературните източници и действащите нормативни документи в хода на изследването са използвани добросъвестно. Този факт се потвърждава и от приложената към автореферата декларация на автора за оригиналност на дисертационния труд.

От включените към документацията по процедурата собственоръчно подписани от докторанта списъци на публикациите по темата на дисертационния труд (4 бр.) и на участия в научни форуми (2 бр.) става ясно, че основните аспекти от съдържанието на изследваната проблематика са направени достояние на специализираната аудитория.

Авторефератът е в обем 42 стр. Той отразява обективно, ясно, точно и пълно съдържанието на дисертационния труд и представя вярно неговите положителни качества. Конфигурацията на изложението му съответства на логическата ос на изследването.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд:

В дисертационния труд се открояват следните **научни и научно-приложни приноси**:

● Въз основа на критичен анализ са систематизирани и изведени предизвикателствата пред стратегическото управление на човешките ресурси в бизнес организациите за производството на влакнести полуфабрикати, хартия и картон. Теоретично е обоснована концептуална рамка за преход от реактивно към гъвкаво стратегическо планиране, отчитащо трите фактора на промяната - дигиталната трансформация, демографските дисбаланси и изискванията на „Зелената сделка“.

● Проведено е цялостно емпирично проучване чрез метода на интервюто в предприятията за производство на влакнести полуфабрикати, хартия и картон в България, чрез което статистически са доказани и

научните хипотези в дисертацията. Идентифицирани са дефицити в управлението на персонала, сред които „плановата тромавост“, разривът между технологичното равнище и HR планирането, липсата на обвързаност между ERP и HRIS системите, и специфичните външни пречки пред кадровото осигуряване. Обоснована е необходимостта от нов профил на специалистите в бранша, базиран на „Триадата на бъдещето“.

● Разработен е авторски модел HIRA за управление на човешките ресурси, който обединява данните от производствените системи (MES) с HR средите. В модела е внедрена процедура за съпоставителен одит между атестационни данни и производствени показатели, както и прогнозни показатели за ротация на персонала въз основа на когнитивното натоварване и техническата гъвкавост. Чрез проективна апробация в предприятия за производство на влакнести полуфабрикати, хартия и картон е доказана оперативната и икономическата целесъобразност на модела и са дефинирани насоки за неговото прилагане.

IV. Критични бележки, въпроси и препоръки по дисертационния труд:

По отношение на разработката могат да се посочат следните *бележки и препоръки*, които не омаловажават безспорно положителните й качества:

● Независимо от изразения стремеж на автора в отделни части от изложението все още се констатира превес на описателния над изследователския характер;

● Позволявам си добронамерено да препоръчам на докторанта да продължи и да разшири своите изследвания по тази интересна и дискусионна материя.

По дисертационния труд бих отправил следния *въпрос*:

● В какви основни насоки докторантът вижда в краткосрочен план възможности за оптимизиране на стратегиите за развитие на човешките ресурси в бизнес организациите от химическата промишленост у нас?

V. Обобщено заключение и становище:

В заключение може да се обобщи, че дисертационният труд *„Разработване на стратегии за развитие на човешките ресурси в бизнес организациите от химическата промишленост“* съдържа научни и научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния

състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и релевантния Правилник на СА „Д. А. Ценов“ - Свищов.

Дисертационният труд показва, че докторант *Мирослав Георгиев Маринов* притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по докторска програма „Планиране“, като демонстрира способности и възможности за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Всичко това ми дава основание да изразя *положителното си становище* и да препоръчам на уважаемото научно жури да гласува *за придобиване* на образователната и научна степен “доктор” в професионално направление 3.8. „Икономика“, докторска програма „Планиране“ от *Мирослав Георгиев Маринов*.

19.10.2026 г. Рецензент:.....

(проф. д-р Ат. Атанасов)